

masint tudok sinórozni, majd többet, hogy sem mint németül selymezni. Kérem Kgdet szerelmes asszonyom, hogy ha mikor Isten te Kgnék módot mutat az elküldésben, Kgd küldjen valami ingeket ismét, én nem tudom mi dolog, de szertelen hamar elszakgatják az mosók, úgy annyira, hogy nem mindenkor merem kezekbe bízni, hanem niha én magam is mosom meg, főképpen az kyskeszkenőket, nem szégyen, mert amaz böles és eszesen peregrináló Ulysses, kinek eszes vándorlásáruul egész könyvet irtanak, mind kovács, szakács, sýtó, lovász, mosó volt. Anna asszony hugomtól¹ is várok egy szép kyskeszkenőt, én is ha mikor Isten haza viszen s leszen mýből, ha nem egyébbel, egy kesztyűvel megajándékozom. Tartsa meg az felséges Isten tñ Kgtek mindnyájan nagy jó egészségben és áldja meg minden boldogsággal. Paduában, Szent-György havának második napján 1593.

Kgd engedelmes fia:
Kornis György m. p.

Külczim: Generosae dominae Christianae Betlen consorti g. domini Volfgangi Kornis laetissimae dominae parenti mihi indulgentissimae exhibeantur. *Kivül*: accepi 5. die julii 1593. (Eredetije az „Erdélyi Múzeum Egylet“ könyvtárában. Mike gyűjt. I. k. utolsó faseiculus.)

Közli: DR. VASS MIKLÓS.

CXXXVII.

Történelmi apróságok.

A legközelebbi nyáron, a marosvásárhelyi „Teleki-thékában“ végzett keresgetéseim között néhány érdekes unitárius egyházi régiségre is bukkantam, melyek közül az alábbi kettőt vagyok bátor ez alkalommal bemutatni*:

Basilius István 3 thesise.

1. Aeterna Divinitas Dei Patris est in Christo et non diversa divinitas. Nam Deus erat in Christo mundum sibi reconcilians 2. Cor. 5. Ergo Christus aeternus dicitur ratione aeternae divinitatis in ipso habitantis. Et quemadmodum sol per suum splendorem manifestat se mundo, sic Deus, qui est invisibilis, per suum unigenitum filium Jesum Christum, tanquam splendorem et characterem suae substantiae se manifestavit.

¹ Székely Mózes fejedelemnek a neje; férje halála után nemsokára meghalt pestisben Temesváron.

* A jeles ifjú történettudóst az erdélyi ref. egyházkerület történelmének megírásával bizta meg. A kutatásai közben talált amaz adatokból, melyek az unitárius egyházra vonatkoznak, sziveskedik itt többet közölni, mit köszönettel veszünk. Szerk.

2. Generatio Christi facta est primo aeterno Dei decreto, deinde aeterna promissione in Paradiso facta, tertio impletione, quando per suum sanctum spiritum format Deus Pater Jesum Christum filium suum in utero virginis Mariae.

3. Sancta haec et secundum sacram scripturam est confessio, quia unam Divinitatem Patris in filio habitantem ac per eum manifestatam mundo proponit. Nec statuit generationem filii ex Essentia Patris, neque Personas in Deo, sed deducit ad agnitionem Dei unius Patris et filii eius Jesu Christi concepti per spiritum sanctum Dei et nati ex virgine Maria.

In gratiam infirmorum Stephanus Basilius *Pastor Belenyiensis* 5. Junii Anno 1570 scripsit.

NB. Ezek a belényesi disputatio thesisei, melyekre Mélius szintén 3 ellenthesisben felelt. Ezek is fennmaradtak.

Teleki könyvtár: Bod „Literata Panno. Dac.“ 20. l.

Susprium Franc. Davidis ad Christum.

Antequam Franciscus Davidis — beszél el Bod P. — a Blandrata, Glirio et Palaeologo in avia abduceretur ac a vera doctrina descisceret, *in literis suis testimonialibus typis expressis*, quas ministris ad sacrum ministerium ordinatis superattendens dabat, ad Christum ita suspirabat:

„Te antem fili Dei Domine Jesu Christe crucifixe pro nobis et resuscitate, veris gemitibus oramus, ne deleri ecclesias in Patria nostra sinas, ut confirmati promissionibus tuis dicere possimus: Deus noster, refugium nostrum et virtus nostra, qui nos spiritu Sancto tuo gubernas et protegis. Amen. Claudiopoli 22. Aprilis Anno 1573. Franciscus Davidis Superint. m. pr.“

NB. Bod a fenti kivonatot minden bizonynyal az eredetiből vette s ez által fentartá számunkra, hogy Dávid Ferencz magát 1573-ban is superintendensnek írja, hogy nyomtatott lelkészi okleveleket adott ki s hogy még ekkor a Krisztushoz imádkozott.

Teleki könyvtár: Bod „Gallius Transylvanicus“.

POKOLY JÓZSEF.

Párisi levél.

Páris, 1898. jul.

(A nantes-i edictum háromszázadig évfordulójának ünneplése. Steeg Gy.)

Szerkesztő Úr!

A Nantes-ban tartott ünnepély, melyet előbbi levelemben jeleztem, nagyszerű és fölemelő volt. Mély benyomást hagyott nemcsak azokban, kik jelen lehettek, hanem minden protestans szívében, sőt mindazok lelkében, kik a lelkiismereti szabadságot becsülik s a fanatizmusnak és üldözésnek ellene vannak. A mai szomorú jelenségek mellett is hála Istennek vannak még Franciaországban nemes lelkek, a kik szeretik az igazságot és a támadások ellen védelmezik. Ennek tulajdoníthatjuk, hogy a nagyobb politikai lapok és folyóiratok tudomást vettek a nantes-i ünnepélyről. A klerikalikok megkísérették, hogy ellenünk hangulatot csináljanak, de sikertelenül. A sár, a melyet ránk akartak hányni, rájuk esett vissza.

A nantes-i ünnepélyt a francia prot. történelmi társulat rendezte, a melynek elnöke Bátor Schickler. Hogy minden gyanúsítást kikerüljenek, elhatározták, hogy kizárólag csak a francia protestansok számára rendezik az ünnepélyt. Részt is vett abban a francia protestantizmus minden árnyalata. Az ünnepélyt istentisztelet nyitotta meg, melyen Couve párisi lelkész prédikált. A jeles szónok miután rámutatott, hogy minő körülmények közt alapítatott meg Franciaországban a vallási és polgári szabadság, melynek törvényeit később annyiszor eltörölték, de melyek most ismét vissza vannak állítva, s lerombolhatlanok, azt tárgyalta, hogy e jogok, e szabadságok minő kötelességeket rónak a protestansokra, és hogy mily szolgálatot tesznek a protestansok a hazának, mikor számára szabad lelkiismeretű embereket nevelnek. „Igen, kiált föl, mi büszkéek vagyunk abban a hitben, hogy a szabad lelkiismeretek azok, melyekre Franciaországnak leginkább szüksége van és hogy minket nélkülözni nem akar“. Aztán megbélyegezte a szent liga eme kores szülötzeit, kik a mi időnkben a mult százévek gyűlöletét akarják felidézni, kik az üldözöket magasztalják, követve az üldözöttek iránt azoknak gunyját“. A kiváló szónok beszéde üdvösen készítette elé a megjelenteket az ilésekre.